

Natuurtoets

De Gijselaar te Amstenrade

ZOwonen

Natuurtoets

De Gijsselaar te Amstenrade

ZOwonen

Datum uitgave: donderdag 5 april 2018

Auteur: Eva Henrard

Kwaliteitscontrole: Jarno Beijck

Productie: NatuurInclusief
Adres: Korenbree 23A
7271 LH Borculo
Tel.: +31 (0)545 723032
Mail: info@natuurinclusief.nl
Web: www.natuurinclusief.nl

In opdracht van : Naam: ZOwonen
Dhr. J. Crijnen
Adres: Luxemburgstraat 30
6135 LC Sittard
Tel.: 06 46391773
Mail: j.crijnen@ZOwonen.com
Web: www.zowonen.com

NatuurInclusief is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief; opdrachtgever vrijwaart NatuurInclusief voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
1.1 Leeswijzer	6
2 Onderzoekslocatie	7
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie	7
2.2 Geplande ingreep	9
3 Onderzoeksmethode	10
3.1 Bureaustudie	10
3.2 Veldonderzoek	10
4 Ligging t.o.v beschermde gebieden	11
4.1 Natuurnetwerk Nederland	11
4.2 Ligging plangebied t.o.v. Natuurnetwerk	11
4.3 Natura 2000- gebied	12
4.4 Ligging plangebied t.o.v. Natura 2000-gebieden	12
5 Resultaten flora en fauna	13
5.1 Planten	13
5.2 Vleermuizen	13
Foerageergebied/ vliegroutes	17
5.3 Grondgebonden zoogdieren	17
5.4 Vogels (excl. vogels met jaarrond beschermde nesten)	18
5.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten	19
5.6 Amfibieën	21
5.7 Reptielen	21
5.8 Vissen	21
5.9 Insecten en overige ongewervelden	21
6. Conclusie + aanbeveling	22
Ecologisch werkprotocol	23
Ontheffing	24
Literatuur	25
Bijlage 1 Wetgeving	26
Verbodsbepalingen	26
Bescherming van soorten	26
Zorgplicht	27
Natuurnetwerk Nederland	27

Natura 2000-gebieden.....	28
Bosopstanden.....	28

Samenvatting

ZOwonen is voornemens de Gijselaar te Amstenrade her in te richten. Hierdoor worden 33 corridorwoningen gesloopt en 24 bungalows gerenoveerd. De renovatie van de bungalows heeft als doel om de woningen geschikt te maken voor “zorggeschikte woning” en om aanpassingen te maken in het kader van duurzaamheid. Voor deze natuurtoets zijn naast de percelen van ZOwonen, ook de omliggende percelen meegenomen in het onderzoek. Wat de voornemens zijn voor de omliggende percelen is niet bekend.

De Wet natuurbescherming (Wnb) verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen geen aanwezige beschermde plant- of diersoorten en groei- of verblijfplaatsen aantasten. NatuurInclusief heeft van ZOwonen dan ook opdracht gekregen voor het uitvoeren van een natuurtoets. Op 20 maart 2018 heeft het veldbezoek plaatsgevonden.

Door de aanwezigheid van openingen in de verschillende gebouwen is aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen noodzakelijk. Enkele gebouwen zijn naast vleermuizen, ook mogelijk toegankelijk voor huismus en gierzwaluw. Aanvullend onderzoek naar deze gebouwbewonende vogelsoorten is daarom noodzakelijk. De bomen binnen de onderzoekslocatie bieden mogelijk verblijfplaatsen voor ransuil en boombewonende vleermuissoorten. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om meer inzicht te verkrijgen of vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn. Vervolgens is geschikt habitat voor grote leeuwenkluw en ruw parelzaad aanwezig. Aanvullend floraonderzoek is noodzakelijk wanneer niet onderhouden delen van het plangebied worden verwijderd. Tot slot is de aanwezigheid van voorplantingslocatie van sleedoornpage en iepenpage niet uit te sluiten. Aanvullend onderzoek naar deze insectensoorten is noodzakelijk wanneer de waardplanten, sleedoorn en iep, worden verwijderd.

Wanneer na onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn en er overtredingen van verbodsbepalingen genoemd in de Wet natuurbescherming voorzien worden, is het aanvragen van een ontheffing bij Provincie Limburg of het werken via een goedgekeurde gedragscode noodzakelijk. Mogelijk dat er naar aanleiding van de ontheffing compenserende of mitigerende maatregelen worden geëist.

1 Inleiding

ZOwonen is voornemens de Gijselaar te Amstenrade her in te richten. Hierdoor worden 33 corridorwoningen gesloopt en 24 bungalows gerenoveerd. De renovatie van de bungalows heeft als doel om de woningen geschikt te maken voor “zorggeschikte woning” en om aanpassingen te maken in het kader van duurzaamheid. Voor deze natuurtoets zijn naast de percelen van ZOwonen, ook de omliggende percelen (sportvelden, basisschool, zorgcentrum) meegenomen in het onderzoek. Wat de voornemens zijn voor de omliggende percelen is niet bekend.

De Wet natuurbescherming (Wnb) verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen geen aanwezige beschermde plant- of diersoorten en groei- of verblijfplaatsen aantasten. Het voorliggende rapport is een uitwerking van de resultaten van de natuurtoets. Een natuurtoets is een onderzoek waarbij onderzocht wordt of in of rond het plangebied beschermde planten- of diersoorten worden verwacht die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de geplande activiteiten. Wanneer beschermde soorten verwacht worden, is het mogelijk noodzakelijk dat aanvullend onderzoek uitgevoerd dient te worden. Daarnaast wordt bij een natuurtoetsing ingeschat of aanvullend onderzoek dient plaats te vinden naar de invloed van de geplande ingrepen op beschermde natuurgebieden (bijv. Natura 2000, gebieden) of het Natuurnetwerk Nederland (voorheen: Ecologische Hoofdstructuur). Een natuurtoets wordt uitgevoerd door middel van een bureaustudie en een veldonderzoek.

Voorliggende rapportage betreft een overzicht met de resultaten en een aanbeveling voor vervolgstappen.

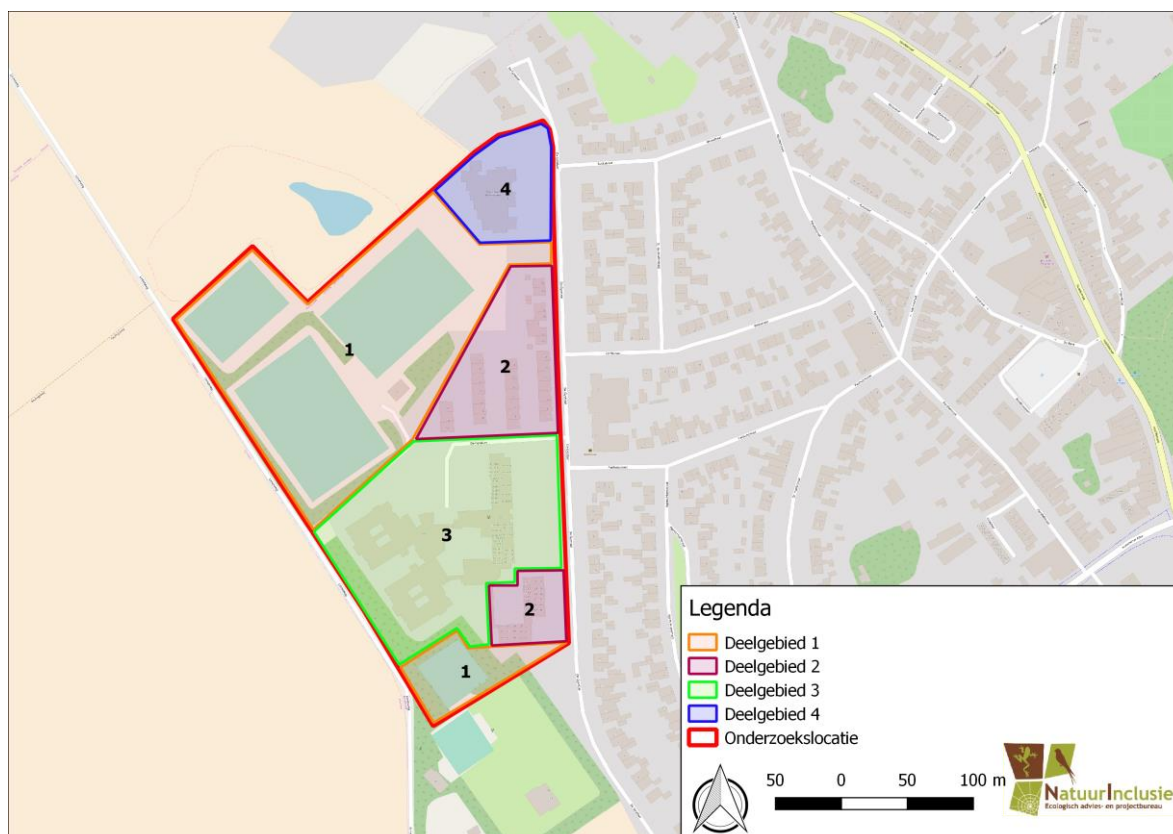
1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven hoe de onderzoekslocatie eruitziet, hoe deze momenteel gebruikt wordt en wat de geplande ingreep inhoudt. Hoofdstuk 3 bespreekt de onderzoeksmethodiek. Hoofdstuk 4 geeft de ligging ten opzichte van beschermde gebieden aan en in hoofdstuk 5 ingegaan op de ecologische waarden van het plangebied. In hoofdstuk 6 wordt afgesloten met de conclusie en eventuele vervolgstappen die moeten worden genomen.

2 Onderzoekslocatie

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

Het plangebied is gelegen aan de Gijselaar te Amstenrade, gemeente Schinnen in de provincie Limburg. De onderzoekslocatie bestrijkt een gebied van verschillende grondeigenaren. Het middelpunt van het plangebied bevat de coördinaten N 50.939553, E 5.918134. In Figuur 1 is de onderzoekslocatie op een topografische kaart weergegeven.

Figuur 1: Begrenzing onderzoekslocatie en de verschillende deelgebieden

Deelgebied 1 bestaat uit sportvelden van natuurgras en kunstgras met een sportkantine op de noordelijke locatie en een braakliggend terrein op de zuidelijke locatie. Beide locaties worden met sportlampen verlicht en zijn omringd met bomenlanen en struweel.

De voornemens van ZOwonen worden uitgevoerd in deelgebied 2. In de noordelijke locatie bevinden zich de bungalows en drie blokken woonhuizen, in de zuidelijke locatie de corridorwoningen. Naast de corridorwoningen ligt een klein grasveld en een onderhouden tuin. Het deelgebied wordt verlicht met straatverlichting. Figuur 2 en Figuur 3 geven een impressie weer van deelgebied 2.

Deelgebied 3 is voor het grootste gedeelte bebouwd met een zorgcentrum en lage woningen. Aan de westzijde is rond de lage woningen een kleine onderhouden tuin aanwezig. Daarnaast zijn aan de oostzijde lage struiken aanwezig naast de parkeerplaats. De grens van het deelgebied bestaat aan de westzijde uit een bomenlaan. Het deelgebied is verlicht met straatverlichting. Figuur 4 geeft een impressie weer van het zorgcentrum.

Ten noorden staat een kleine school in deelgebied 4. Rond het deelgebied staan verschillende soorten bomen. Het deelgebied wordt verlicht met straatverlichting. Figuur 5 geeft een impressie weer van deelgebied 4.

Figuur 2 Impressie deelgebied 2 locatie zuid

Figuur 3 Impressie deelgebied 2 locatie noord

Figuur 4 Impressie deelgebied 3

Figuur 5 Impressie deelgebied 4

2.2 Geplande ingreep

ZOwonen heeft als voornemen om 33 corridorwoningen (zuidelijke locatie deelgebied 2) te slopen. De sloop kan starten als de woningen vrij zijn van de huurders wat in 2020-2021 gerealiseerd wordt. De renovatie van de 24 bungalows wordt tegens uitgevoerd in onbewoonde staat. De precieze planning van de renovatie is nog niet bekend.

De geplande ingrepen van de andere deelgebieden zijn nog niet bekend.

3 Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een bureaustudie en een eenmalig veldbezoek.

3.1 Bureaustudie

Bij de bureaustudie is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsgegevens. Aan de hand van verspreidingsatlassen wordt er nagegaan of er beschermde flora en fauna voorkomen in of nabij het plangebied. Echter is het vaak niet mogelijk de exacte locatie of datering van deze gegeven te achterhalen. De verspreidingsgegevens zijn veelal weergegeven in kilometerhokken (1x1 km) of in atlasblokken (5x5 km), de waarnemingen hebben dan ook meer betrekking op de regio en niet zo zeer op het plangebied. De gegevens uit de verspreidingsatlassen geven vaak dan ook alleen een indicatie of de soort in de omgeving voorkomt.

3.2 Veldonderzoek

Naast de bureaustudie heeft er een veldbezoek plaatsgevonden. Het veldbezoek is uitgevoerd op 20 maart 2018 door mevr. E. Henrard en dhr. J. Beijk, allen adviseur ecologie bij NatuurInclusief. De weersomstandigheden waren hierbij ca. 7° C, droog en windkracht 3/4 Bft.

Gedurende het veldbezoek is het plangebied beoordeeld op de ecologische potentie. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van geschikte habitat en de daarbij verwachte soorten en/of soortgroepen.

4 Ligging t.o.v beschermde gebieden

4.1 Natuurnetwerk Nederland

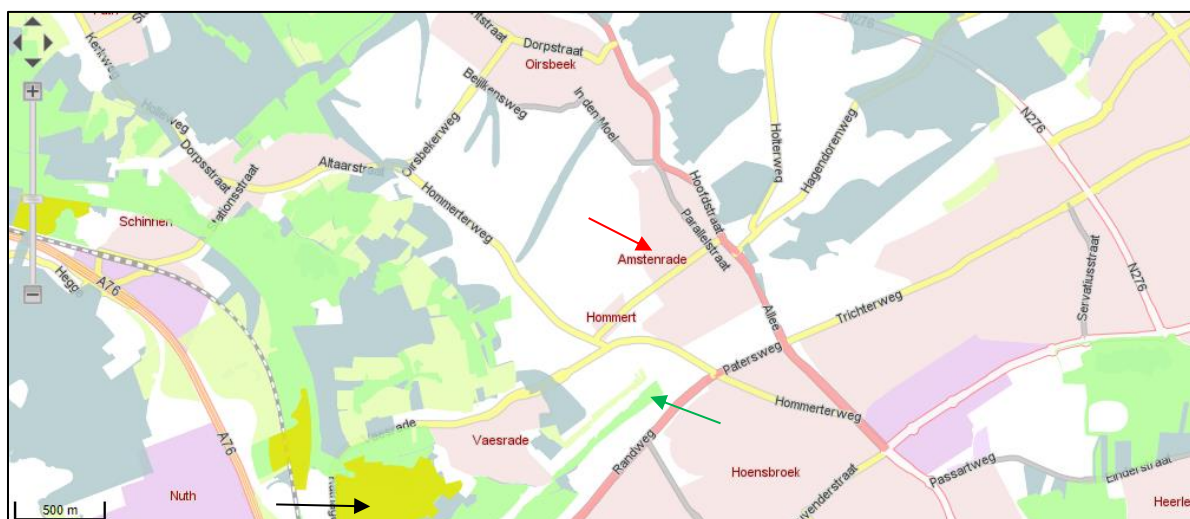
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen ook wel Ecologische hoofdstructuur (EHS) genoemd, is onderdeel van een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn. Het gaat hierbij om zowel kleine en grote natuurgebieden en agrarische gebieden. Al deze gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland worden met elkaar verbonden via ecologische verbindingzones. De ecologische verbindingzones zorgen ervoor dat er verbindingen aanwezig zijn tussen de verschillende natuurgebieden zodat dieren zich makkelijker van het ene naar het andere leefgebied kunnen verplaatsen. Uiteindelijk moet het Natuurnetwerk Nederland samen met de natuurgebieden in andere Europese landen een aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van deze natuurgebieden en verbindingen dienen vermeden of gecompenseerd te worden.

Wanneer er ontwikkelingen plaatsvinden in NNN-gebieden is conform de Nota Ruimte en daarvoor Structuurschema Groene Ruimte het 'nee, tenzij' - regime van toepassing. In principe zijn ruimtelijke ontwikkelingen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van het gebied niet toegestaan. Het kan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en/of er sprake is van groot openbaar belang. Voor ingrepen waarvoor geen reële alternatieven mogelijk zijn of die van groot openbaar belang zijn geldt de vereiste schade zoveel mogelijk wordt beperkt door mitigerende maatregelen. Tevens dient er gecompenseerd te worden. Om vast te stellen of de ontwikkelingen door kunnen gaan, dient er getoetst te worden volgens het 'nee, tenzij' - regime. De toetsing hiervoor staat beschreven in 'de Spelregels EHS', opgesteld in 2007 door de ministeries van LNV en VROM en Provincies.

4.2 Ligging plangebied t.o.v. Natuurnetwerk

Het dichtstbijzijnde deel van het NNN ligt op 700 meter, Figuur 6. Gezien de afstand van het plangebied tot dit het NNN-gebied en de aard van de geplande ingreep wordt een nadere toetsing naar effecten op de NNN niet noodzakelijk geacht.

Figuur 6: NNN (groen, groene pijl) en Natura 2000 (goud, zwarte pijl) gebieden ten opzichte van het plangebied (rode pijl)

4.3 Natura 2000- gebied

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora en fauna duurzaam beschermd worden. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit te waarborgen. De in Nederland aangewezen natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Wet Natuurbescherming, voorheen de Natuurbeschermingswet 1998. In Nederland zijn er ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke fauna en florasoorten. De instandhoudingsdoelstellingen zijn allen beschreven in beheerplannen. Deze beheerplannen worden opgesteld voor ieder Natura 2000-gebied en geven duidelijkheid of geplande maatregelen en activiteiten al dan niet kunnen plaatsvinden. Wanneer er maatregelen of activiteiten uitgevoerd dienen te worden welke schadelijk en/of negatieve effecten op de beschermde natuur kunnen hebben dient een vergunning bij de provincie of soms bij het ministerie van Economische Zaken aangevraagd te worden.

4.4 Ligging plangebied t.o.v. Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt op ca. anderhalve kilometer van een deel van het Natura 2000-gebied Geleenbeekdal, zie figuur 2. Het Geleenbeekdal bestaat uit verschillende kleine gebieden met een totale oppervlakte van 226 hectaren. Gezien de afstand van het plangebied tot dit Natura 2000-gebied en de aard van de geplande ingreep wordt een nadere toetsing naar effecten op dit gebied niet noodzakelijk geacht.

5 Resultaten flora en fauna

5.1 Planten

Bureauonderzoek

De verspreidingsatlas van de NDFF geeft aan dat er sinds 2000 vijf soorten beschermde planten zijn aangetroffen in het uurhok (uurhok nr. 60-53) waar het plangebied deel van uit maakt. Een uurhok is een gebied ter grootte van 5 x 5 km. Het betreft de soorten:

- Uurhok 60-53: Akkerogentroost (*Odontites vernus*), aangetroffen na 2010.
- Uurhok 60-53: Blaasvaren (*Cystopteris fragilis*), aangetroffen na 2010.
- Uurhok 60-53: Grote leeuwenklauw (*Aphanes arvensis*), aangetroffen na 2010.
- Uurhok 60-53: Ruw parelzaad (*Lithospermum arvense*), aangetroffen na 2010.
- Uurhok 60-53: Schubzegge (*Carex lepidocarpa*), aangetroffen na 2010.

Veldonderzoek

Beschermde planten worden niet verwacht door het ontbreken van geschikt habitat. De vijf soorten die uit het bureauonderzoek in de omgeving aangetroffen zijn, worden niet verwacht. Akkerogentroost groeit voornamelijk in akkers. In het plangebied is dit habitat niet aanwezig. Blaasvaren is een zeldzame soort in Nederland dat groeit op stenige ondergronden of hellingen langs holle wegen op beschaduwde plekken. In het plangebied is dit habitat niet aanwezig. Schubzegge groeit op kalkrijke grond op moerassig grasland. In het plangebied is dit habitat niet aanwezig.

Grote leeuwenklauw en ruw parelzaad zijn soorten welke niet uitgesloten kunnen worden. Geschikt habitat is aanwezig langs de randen van het onderzoeksgebied die niet intensief worden onderhouden.

Conclusie

Grote leeuwenklauw en ruw parelzaad kan niet uitgesloten worden binnen het onderzoeksgebied. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om de aan- of afwezigheid van deze soorten vast te stellen.

5.2 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Hierdoor zijn alle vleermuizen beschermd tegen het verstoren, verwonden en doden van individuen, beschadigen en vernielen van hun vaste rust- en verblijfplaatsen en het daarbij behorende essentiële foerageergebieden en vliegroutes.

Bureaustudie

Een groot aantal van de 17 in Nederland voorkomende soorten vleermuizen kunnen worden aangetroffen in Limburg. Een aantal daarvan zijn zeldzaam of stellen zeer specifieke eisen aan hun verblijfplaatsen. Op basis van de landelijke verspreiding kunnen onder andere de volgende soorten verwacht worden in en rond het plangebied: baardvleermuis, watervleermuis, ingekorven vleermuis, franjestaart, vale vleermuis, rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en grijze grootoorvleermuis.

Veldbezoek

Verblijfplaatsen gebouwen en bomen

- Deelgebied 1

De noordelijke locatie bestaat uit sportvelden en een sportkantine. De sportvelden zijn omringd met bomenlanen van verschillende soorten en dikte. Door de omvang van het plangebied en de bereikbaarheid van de bomen zijn geschikte holtes voor vleermuizen niet uit te sluiten. De sportkantine is opgebouwd uit een stenen muur met open stootvoegen, zie Figuur 7. Daarnaast is het dak afgewerkt met betimmering. Deze constructie biedt

verschillende openingen naar het binnenwerk van het gebouw waardoor verblijfplaatsen van vleermuizen niet uit te sluiten zijn.

Figuur 7 Sportkantine

De zuidelijke locatie bestaat uit een braakliggend terrein omringd door bomen. Deze bomen waren tevens niet volledig te inspecteren waardoor holtes niet zijn uit te sluiten.

● Deelgebied 2

De noordelijke locatie betreft de bungalows en drie blokken woonhuizen. De bungalows hebben betimmering rond het dak waarbij er openingen tot de spouw te zien zijn. De grote woonhuizen hebben open stootvoegen en ventilatiepannen die toegang kunnen verlenen tot de spouwmuur. Daarnaast zijn de gevelpannen toegankelijk voor vleermuizen (Figuur 8).

Figuur 8 Links: Openingen tot de spouw onder de dak betimmering; Rechts: Ventilatie pannen en gevelpannen

De zuidelijke locatie betreft de corridorwoningen die aan een aantal zijde bestaan uit veel glas en plaatmateriaal. Deze zijdes bevatten nagenoeg geen mogelijkheden voor vleermuizen om het pand te betreden, op enkele scheurtjes na. De rest van het gebouw bestaat uit stenen muren met open stootvoegen. Daarnaast lijkt er ruimte te zitten tussen de zinken rand van het dak en de muur waardoor het dak toegankelijk is voor vleermuizen (Figuur 9).

Figuur 9 Links: Glazen wand met betimmering; Rechts: Open stootvoegen en zinkenrand

Deelgebied 3

Deelgebied 3 bestaat uit het verzorgingscentrum en lage woningen, beide opgebouwd uit steen. Het verzorgingscentrum bevat open stootvoegen, onafgewerkte dilatatievoegen, openingen tussen het dak materiaal en de muren, naast enkele zinken randen openingen naar het dak en openingen tussen het balkon en de muur (Figuur 10 en Figuur 11). Bij de achteringang van het verzorgingscentrum zijn openingen gevonden tussen de betimmering en de betonnen constructie (Figuur 11). Deze openingen zijn allen geschikt voor vleermuizen.

Figuur 10 Links: Open stootvoegen en open dilatatievoeg; Rechts: Opening tussen het balkon en de muur

Figuur 11 Links: Ruimte tussen beton en betimmering; Rechts: Open stootvoegen

De lage woningen zijn opgebouwd uit stenen en bevatten een pannendak met vogelschroten. Tussen de gevelpannen en de dakpannen lijken openingen te zitten geschikt voor vleermuizen (Figuur 12). Daarnaast

bevatten de woningen open stootvoegen welke vleermuizen toegang geven tot de spouw. Op het terrein staan ook bomen die niet volledig geïnspecteerd konden worden. Verblijfplaatsen in bomen zijn niet uit te sluiten.

Figuur 12 Links: Open stootvoegen; Rechts: Open stootvoegen en ruimte tussen de gevelpannen

● Deelgebied 4

Deelgebied 4 bestaat uit een kleine school en een speelplaats. Het gebouw is opgebouwd uit stenen heeft een plat dak met betimmering. De betimmering wijkt op sommige plaatsen van de muur waardoor openingen ontstaan voor vleermuizen (Figuur 13). De muren bevatten lage open stootvoegen welke minder geschikt zijn voor vleermuizen. Op het terrein staan ook bomen die niet volledig geïnspecteerd konden worden. Verblijfplaatsen in bomen zijn niet uit te sluiten.

Figuur 13 Links: Openingen in de betimmering; Rechts: Openingen tussen de muur en de betimmering

Vleermuisverblijfplaatsen

Vleermuizen zijn niet in staat om zelf een verblijfplaats te creëren en zijn dan ook volledig afhankelijk van bestaande ruimtes in onder andere bomen en/of gebouwen. In bomen verblijven ze vaak in holtes of achter loszittend schors en in gebouwen in de spouw, onder de dakpannen, achter gevelbetimmering of op zolders. Waar ze verblijven is afhankelijk van de soort. Er is een onderscheid te maken tussen boombewonende (rosse vleermuis en watervleermuis) en gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger), echter zijn er ook soorten die van beide gebruik maken (gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis).

Gedurende het jaar maken ze gebruik van verschillende verblijfplaatsen met verschillende functies:

- Kraamverblijfplaats
- Zomerverblijfplaats
- Paarverblijfplaats
- Winterverblijfplaats

Niet alleen hebben de verschillende verblijfplaatsen verschillende functies, ze hebben ook verschillende eisen. In kraamverblijfplaatsen brengen vrouwtjes, vaak in grote kolonies, hun jongen groot. Belangrijk is dat het klimaat hier constant is en de temperatuur niet te laag daalt wanneer de vrouwtjes 's nachts op jacht gaan naar voedsel. Ook in de winterverblijfplaatsen, waar de vleermuizen in lethargie gaan, is het belangrijk dat het klimaat constant blijft en de temperatuur niet te ver onder het vriespunt daalt. Daarnaast kijken ze ook naar de ligging van de verblijfplaatsen, de afstand tot hun foerageergebied en bijvoorbeeld voor mannetjes in het paarseizoen of het langs een vliegroute van vrouwtjes ligt.

Foerageergebied/ vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige structuren in het landschap om zich tussen te verplaatsen en te foerageren. Het plangebied bevat meerdere lijnvormige structuren zoals bomenlanen en gebouwen. Het kan daarom niet uitgesloten worden of het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied of vliegroute door vleermuizen.

Conclusie

Door de vele mogelijke toegangen tot verblijfplaatsen, lijnvormige structuren en mogelijke boomholtes zijn verblijfplaatsen en essentieel habitat op het plangebied niet uit te sluiten. Door deze bevindingen dient aanvullend onderzoek naar vleermuizen plaats te vinden om te beoordelen of vaste verblijf- of rustplaatsen aanwezig zijn of essentieel foerageergebied en/of vliegroutes.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

Verschiede soorten beschermde grondgebonden zoogdieren komen in de omgeving van het plangebied voor volgens de verspreidingsatlas van de NDFF. De meeste daarvan vallen onder de provinciale vrijstelling, zoals aardmuis, eekhoorn en egel. Echter, voor een aantal grondgebonden zoogdieren die in het atlasblok van het plangebied voorkomen geldt geen vrijstelling. Dit zijn eekhoorn, hamster, steenmarter, boommarter, das en waterspitsmuis.

Veldbezoek

Eekhoorn

Tijdens het veldbezoek zijn geen eekhoornnesten aangetroffen. Echter waren niet alle bomen bereikbaar voor inspectie. Geschikt habitat voor eekhoorn is wel aanwezig. Verblijfplaatsen van eekhoorn niet zijn uit te sluiten.

Hamster

De hamster is een soort die te vinden is in en langs korenvelden en extensieve akkervelden. Omdat dit soort habitat niet voorkomt in en om het plangebied wordt hamster niet verwacht. Aanvullend onderzoek naar de soort is niet noodzakelijk

Steenmarter

Territoria van de steenmarter zijn erg groot en bevatten verschillende verblijfplaatsen. Doordat de soort in gebouwen verblijft zou de aanwezigheid van steenmarter door de bewoners snel opgemerkt moeten worden. Binnen het plangebied is er geen overlast van steenmarter en staan geen gebouwen die door de soort bewoond kan worden zonder overlast te veroorzaken. Verblijfplaats van steenmarter wordt daarom niet verwacht in het plangebied. Aanvullend onderzoek naar de soort is niet noodzakelijk.

Boommarter

Verblijfplaatsen van boommarters worden niet verwacht. Geschikt habitat ontbreekt en de omgeving is te onrustig door het landgebruik en bewoning van mensen. Aanvullend onderzoek naar de soort is niet noodzakelijk.

Das

Zover bekend zijn er in de directe omgeving van het plangebied geen burchten van dassen bekend. Verwacht wordt dat het plangebied geen elementen bevat die essentieel onderdeel zijn van dassenleefgebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van dassen aangetroffen en het plangebied wordt intensief onderhouden. Aanvullend onderzoek naar de soort is niet noodzakelijk.

Waterspitsmuis

Door de afwezigheid van water in en rondom het plangebied wordt de aanwezigheid van waterspitsmuis niet verwacht. Aanvullend onderzoek naar de soort is niet noodzakelijk.

Conclusie

Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren is niet noodzakelijk. In het ecologisch werkprotocol dient rekening gehouden te worden met eekhoorn.

5.4 Vogels (excl. vogels met jaarrond beschermde nesten)

Het is in Nederland verboden nesten, holten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen en te verstoren wanneer deze in gebruik genomen worden. Alle broedende vogels en hun nesten zijn in Nederland dan ook strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met aanwezige broedende vogels. Wanneer broedende vogels aanwezig zijn dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van deze vogelsoorten. Wanneer broedende vogels direct grenzend aan het plangebied aanwezig zijn zal door een deskundige op het gebied van vogels moeten worden bepaald of de werkzaamheden in het broedseizoen kunnen worden uitgevoerd.

Bureaustudie

Een groot aantal broedvogels komt voor in de regio. Waaronder algemene soorten zoals koolmees, pimpelmees en ekster.

Veldbezoek

Gedurende het veldbezoek zijn diverse vogelsoorten waargenomen die broedend voor kunnen komen in het plangebied. Voorbeelden van aangetroffen soorten zijn merel, ekster en houtduif. Daarnaast zijn in verschillende bomen verspreid over het plangebied vogelnesten gevonden (Figuur 14).

Figuur 14 Mogelijk eksternest

Conclusie

Verschillende algemeen voorkomende broedvogels worden verwacht in het plangebied. Op de soorten met een jaarrond beschermde status na (zie volgende paragraaf) zijn de nesten van broedende vogels buiten de broedperiode niet beschermd. Gedurende de broedperiode geldt een algeheel verbod op het beschadigen en vernielen van nesten en het verstoren van broedende vogels. Er is geen wettelijk vastgestelde periode als broedseizoen. Voor de wet is er sprake van broedperiode als er sprake is van een broedgeval. Direct voorafgaand aan de werkzaamheden dient onderzocht te worden of er broedgevallen aanwezig zijn. Vooraf maatregelen nemen om te voorkomen dat broedvogels gaan nestelen is toegestaan, mits er geen sprake is van aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten. In het ecologisch werkprotocol dient verder uitgewerkt te worden wanneer en hoe bomen en gebouw vooraf geïnspecteerd dienen te worden en wanneer kap/sloop mogelijk is.

5.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Een aantal vogelsoorten genieten extra bescherming doordat hun nesten jaarrond beschermd zijn. Dit betekent dat deze nestlocaties ook buiten de broedperiode niet mogen worden beschadigd, vernield, weggenomen of op andere wijze minder geschikt of ongeschikt worden gemaakt.

Bureaustudie

Van de in Nederland voorkomende vogels met jaarrond beschermde nesten komen de volgende soorten in de regio van het plangebied voor: boerenwaluw, boomvalk, bosuil, gierwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, huiswaluw, ooievaar, ransuil, roek, steenuil, torenvalk en wespandief.

Veldbezoek

Boerenwaluw en huiswaluw

De boerenwaluw en huiswaluw broed vrijwel uitsluitend aan gebouwen en/of bruggen. Deze soorten maken opvallende nesten die aan de buitenkant van het gebouw zichtbaar zijn. Nesten van deze soorten zijn niet gevonden. Boerenwaluw en huiswaluw kunnen daardoor als broedvogel worden uitgesloten.

Boomvalk, havik en wespandief

Deze boombewonende roofvogels worden in het plangebied niet verwacht door de onrust die het intensieve gebruik veroorzaakt. Nesten van deze soorten zijn niet gevonden. Deze soorten kunnen daardoor als broedvogel worden uitgesloten.

Bosuil

De bosuil wordt niet in het plangebied verwacht. Het ontbreekt aan geschikt habitat, namelijk dikke bomen met ruime openingen.

Grote gele kwikstaart

Door het ontbreken van water binnen het plangebied kan de aanwezigheid van grote gele kwikstaart uitgesloten worden.

Torenavalk

Enkele meters (ongeveer 100 meter) ten noorden van het plangebied staat een kast voor torenvalk. Of de kast ook bezet is door een torenvalk is niet bekend. Binnen het plangebied worden nesten van torenvalk niet verwacht. Het ontbreekt aan geschikt habitat voor verblijfplaatsen en jachtgebied.

Huismus

Verblijfplaatsen van deze, hoofdzakelijk gebouwbewonende soort kunnen niet uitgesloten worden. Aan de oostzijde van de Gijselaar zijn huismussen gehoord. Deelgebied 2 heeft in de noordelijke locatie wat mogelijkheden voor de soort. De grote woonhuizen bevatten ventilatie pannen die de soort kan gebruiken om onder de dakpannen te komen (Figuur 8). De bungalows zijn niet geschikt voor huismus, echter zijn in de tuinen en aan de huizen veel kunstmatige verblijfplaatsen aangebracht en wordt er veel voer aangeboden. Bij de andere deelgebieden wordt huismus niet verwacht door de afwezigheid van geschikte verblijfplaatsmogelijkheden.

Gierzwaluw

Verblijfplaatsen van deze strikt gebouwbewonende soort kunnen verwacht worden. Deelgebied 2 heeft in de noordelijke locatie wat mogelijkheden voor de soort. De grote woonhuizen bevatten ventilatiepannen die de soort kan gebruiken om onder de dakpannen te komen en ruimtes tussen de gevelpannen en de muur (Figuur 8). Bij de andere deelgebieden wordt gierzwaluw niet verwacht door de afwezigheid van geschikte verblijfplaatsmogelijkheden.

Roek

Roek is een kolonievogel die onder andere opvalt door de grote ronde nesten. Deze nesten zijn niet aangetroffen in het plangebied. Deze soort kan daardoor als broedvogel worden uitgesloten.

Ooievaar

Ooievaars hebben een zeer opvallend voorkomen en een zeer opvallend nest. Dit onmiskenbare bouwwerk is niet aangetroffen in het plangebied. Ooievaar kan uitgesloten worden als broedvogel.

Ransuil

Ransuil maakt meestal uitsluitend gebruik van oude nesten van zwarte kraai of ekster. Binnen het plangebied zijn verschillende hoge bomen aangetroffen met eksternesten. Daarnaast is de ligging van het plangebied schikt voor ransuil, namelijk de overgang van het stedelijk gebied en het landelijke gebied. Ransuil is daarom binnen het plangebied niet uit te sluiten.

Kerkuil en steenuil

Verblijfplaatsen van deze soorten worden niet verwacht in het plangebied. Kerkuil is hoofdzakelijk een gebouwbewonende soort. De gebouwen bevatten echter geen opening van voldoende formaat waardoor aanwezigheid van deze soort niet aannemelijk is. Steenuil is een bewoner van gebouwen en holten in bomen. De bomen in het plangebied zijn van onvoldoende formaat voor steenuil. Daarnaast wordt het plangebied intensief gebruikt waardoor de omgeving erg onrustig is voor deze soorten.

Conclusie

Huismus en gierzwaluw kunnen niet worden uitgesloten binnen het gehele plangebied. Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van deze soorten is noodzakelijk in deelgebied 2. Ook ransuil kan niet worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van deze soort is daarom noodzakelijk. Overige vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, zijn niet aangetroffen. Het onderzoek betreft echter een moment opname. Het is daardoor niet uit te sluiten dat een dergelijke soort in de nabije toekomst zich vestigt in of direct naast het plangebied, zoals roek, havik of wespandief. In een ecologische werkprotocol kan beschreven worden hoe omgegaan kan worden met deze soorten.

5.6 Amfibieën

Bureaustudie

Door het ontbreken van voortplantingswater zijn beschermde amfibieën uitgesloten. Echter komt rugstreeppad in de omgeving voor. Wanneer de werkzaamheden er voor resulteren dat geschikt voortplantingswater gecreëerd wordt is het noodzakelijk rekening te houden met de soort. Een eventuele aanpak kan worden beschreven in een ecologisch werkprotocol.

5.7 Reptielen

Bureaustudie

In het uurhok waar het plangebied zich bevindt (uurhok 60-53), worden verschillende soorten reptielen aangetroffen. Een aantal daarvan zijn beschermd en vallen niet onder de provinciale vrijstelling, namelijk hazelworm en levendbarende hagedis.

Veldbezoek

Binnen het plangebied is geen geschikt habitat aangetroffen voor levendbarende hagedis of hazelworm. Deze soorten worden dan ook uitgesloten.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

5.8 Vissen

Bureaustudie

Door het ontbreken van oppervlaktewater zijn beschermde vissoorten uitgesloten.

5.9 Insecten en overige ongewervelden

Bureaustudie

Beschermde insecten en overige ongewervelden stellen specifieke eisen aan hun habitat. Een aantal beschermde soorten kunnen op basis van eerdere waarnemingen worden aangetroffen in of rond het plangebied, namelijk iepenpage en sleedoornpage.

Veldbezoek

Sleedoornpage

Aan de westzijde van het plangebied is sleedoorn aangetroffen, de waardplant van sleedoornpage. De aanwezigheid van een voortplantingslocatie van sleedoornpage binnen het plangebied is daarom niet uit te sluiten.

Iepenpage

Tijdens het veldbezoek was het niet mogelijk om alle bomen op soort te determineren door de grootte van het plangebied en de bereikbaarheid van de bomen. Echter is het bekend dat de gemeente Schinnen een bomenbestand heeft met veel iepen en een actieve omgeving is voor iepenpage. Het is daarom niet uit te sluiten dat de waardplant van de iepenpage, de iep, aanwezig is binnen het plangebied.

Conclusie

Aanvullend onderzoek naar sleedoornpage is noodzakelijk wanneer de waardplant, sleedoorn, wordt verwijderd. Daarnaast is aanvullend onderzoek naar iepenpage noodzakelijk als er iepen binnen het plangebied worden gekapt.

6. Conclusie + aanbeveling

Beschermde grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen en vissen worden niet verwacht in het plangebied. Er zijn echter diverse mogelijkheden aangetroffen voor verblijfplaatsen van vleermuizen, gierzwaluw, huismus en ransuil waardoor aanwezigheid van deze soorten niet is uit te sluiten. Grote leeuwenklauw en ruw parelzaad zijn ook niet uit te sluiten binnen het plangebied waardoor aanvullend onderzoek noodzakelijk is om de aan- of afwezigheid aan te tonen. Tevens is de aanwezigheid van voorplantingslocatie van sleedoornpage en iepenpage niet uit te sluiten. Aanvullend onderzoek naar deze insectensoorten is noodzakelijk wanneer de waardplanten, sleedoorn en iep, worden verwijderd. In tabellen 1 t/m 4 wordt het advies per deelgebied weergegeven.

Het bevoegd gezag hanteert voor onderzoek naar vleermuizen de onderzoeksinspanning uit het vleermuisprotocol. Het vleermuisprotocol stelt dat er in de periode 15 mei t/m 15 juli 3 bezoeken (2x avond en 1x ochtend) worden uitgevoerd én 2 bezoeken (2x avond) in de periode 15 augustus t/m 1 oktober.

Het bevoegd gezag hanteert voor onderzoek naar gierzwaluwen de onderzoeksinspanning uit het Soortinventarisatieprotocollen Netwerk Groene Bureaus. Dit protocol stelt dat er in de periode van 15 mei t/m 15 juli 3 bezoeken worden uitgevoerd waarvan minimaal 1 in de periode van 20 juni t/m 7 juli.

Het bevoegd gezag hanteert voor onderzoek naar huismus de onderzoeksinspanning uit het Soorteninventarisatieprotocollen Netwerk Groene Bureaus. Dit protocol stelt dat er in de periode van 1 april t/m 15 mei 2 bezoeken worden uitgevoerd.

Het bevoegd gezag heeft geen richtlijnen opgesteld op het gebied van aanvullend onderzoek naar ransuil. De telrichtlijnen van Sovon worden daarom aangehouden. In de periode van 15 februari - eind juli vinden meerdere bezoeken plaats waarbij wordt gewerkt met ransuil-geluiden.

Floraonderzoek naar grote leeuwenklauw en ruw parelzaad dient uitgevoerd te worden in de periode mei t/m juni.

Aanvullend onderzoek naar sleedoornpage dient uitgevoerd te worden in de winter wanneer de waardplant geen bladeren heeft. Het aanvullend onderzoek naar iepenpage dient uitgevoerd te worden tijdens de actieve maanden van de soort, namelijk begin juni - half augustus.

Tabel 1 Deelgebied 1

Actie	Onderzoekperiode	Werkzaamheden
Onderzoek vleermuizen	- 15 mei - 15 juli - 15 augustus - 1 oktober	- Sloop van gebouwen - Kappen van bomen
Onderzoek ransuil	- 15 februari - eind juli	- Kappen van bomen
Onderzoek flora	- Mei - juni	- Verwijderen van niet onderhouden groen
Onderzoek sleedoornpage	- Najaar/winter	- Verwijderen van sleedoorn
Onderzoek iepenpage	- Begin juni - half augustus	- Verwijderen van iepen
Ontwikkelen ecologisch werkprotocol	- Na afloop van aanvullend onderzoek	

Tabel 2 Deelgebied 2

Actie	Onderzoekperiode	Werkzaamheden
Onderzoek vleermuizen	- 15 mei - 15 juli - 15 augustus - 1 oktober	- Sloop van gebouwen - Kappen van bomen
Onderzoek gierzwaluw	- 15 mei - 15 juli	- Sloop van gebouwen
Onderzoek huismus	- 1 april - 15 mei	- Sloop van gebouwen - Verwijderen van struweel
Onderzoek iepenpage	- Begin juni - half augustus	- Verwijderen van iepen
Ontwikkelen ecologisch werkprotocol	- Na afloop van aanvullend onderzoek	

Tabel 3 Deelgebied 3

Actie	Onderzoekperiode	Werkzaamheden
Onderzoek vleermuizen	- 15 mei - 15 juli - 15 augustus - 1 oktober	- Sloop van gebouwen - Kappen van bomen
Onderzoek ransuil	- 15 februari - eind juli	- Kappen van bomen
Onderzoek flora	- Mei - juni	- Verwijderen van niet onderhouden groen
Onderzoek sleedoornpage	- Najaar/winter	- Verwijderen van sleedoorn
Onderzoek iepenpage	- Begin juni - half augustus	- Verwijderen van iepen
Ontwikkelen ecologisch werkprotocol	- Na afloop van aanvullend onderzoek	

Tabel 4 Deelgebied 4

Actie	Onderzoekperiode	Werkzaamheden
Onderzoek vleermuizen	- 15 mei - 15 juli - 15 augustus - 1 oktober	- Sloop van gebouwen - Kappen van bomen
Onderzoek ransuil	- 15 februari - eind juli	- Kappen van bomen
Onderzoek flora	- Mei - juni	- Verwijderen van niet onderhouden groen
Onderzoek sleedoornpage	- Najaar/winter	- Verwijderen van sleedoorn
Onderzoek iepenpage	- Begin juni - half augustus	- Verwijderen van iepen
Ontwikkelen ecologisch werkprotocol	- Na afloop van aanvullend onderzoek	

Ecologisch werkprotocol

Het ecologisch werkprotocol wordt opgesteld om zorg te dragen voor een goede implementatie van de voorwaarden van een ontheffing en om voldoende zorgplichtig te werken. Het werkprotocol is een document waarin beschreven staat waar en wanneer welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden en onder welke voorwaarden. Tevens wordt er aangegeven welke maatregelen uitgevoerd dienen te worden.

Algemeen voorkomende broedvogels zijn niet uit te sluiten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk, maar er wordt geadviseerd deze groep dieren mee te nemen in het ecologisch werkprotocol waarin wordt uitgewerkt hoe om te gaan met broedende vogels en welke maatregelen bijvoorbeeld voorafgaand aan het broedseizoen kunnen worden genomen.

Verblijfplaatsen van eekhoorn zijn ook niet uit te sluiten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk, mits de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode van de soort worden uitgevoerd. Er wordt geadviseerd deze soort mee te nemen in het ecologisch werkprotocol waarin wordt uitgewerkt hoe om te gaan met deze soort.

Rugstreeppad kom voor in de omgeving en verspreid zich gemakkelijk naar nieuwe voortplantingslocaties. Er wordt geadviseerd deze soort mee te nemen in het ecologisch werkprotocol waarin wordt uitgewerkt hoe om te gaan met de soort. Er kunnen bijvoorbeeld voorafgaand maatregelen genomen worden om de vestiging van rugstreeppad binnen het plangebied te voorkomen.

Ontheffing

Wanneer na onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn en er overtredingen van verbodsbepalingen genoemd in de Wet natuurbescherming voorzien worden, is het aanvragen van een ontheffing bij Provincie Limburg of het werken via een goedgekeurde gedragscode noodzakelijk. Mogelijk dat er naar aanleiding van de ontheffing compenserende of mitigerende maatregelen worden geëist.

Literatuur

- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis*. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis*. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Gierzwaluw*. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Huismus*. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Rosse vleermuis*. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis*. BIJ12, Utrecht.
- Broekhuizen, S., Spoelstra, K et.al. 2016. *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren*. Naturalis Biodiversity Center, Leiden. EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European investabrate Survey - Nederland, Leiden
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. *Vleermuizen 'Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. Vertaling en bewerking P.H.C. Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers B.V., Utrecht
- Netwerk Groene Bureaus (2017). *Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*. [pdf-document]. Versie juli 2017
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. *Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt*. Versie 1.3.

Natura 2000 en NNN: - <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase>
 - <http://portal.prvlimburg.nl/gisviewer/>

Soortinformatie: - <http://zoogdiervereniging.nl/>
 - <http://ravn.nl/>
 - <http://vlindernet.nl/>
 - <http://libellennet.nl/>
 - <http://sovon.nl/>

Waarnemingen: - www.verspreidingsatlas.nl/

Bijlage 1 Wetgeving

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De Wet natuurbescherming vervangt drie wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bevoegdheid ligt bij de provincies. Zij zijn verantwoordelijk voor de toetsing van werkzaamheden en activiteiten bij bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden (de gebiedsbeschermingsbepalingen) en dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid blijft het Rijk bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming is onder te verdelen in 3 onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van Natura 2000-gebieden en de bescherming van bosopstanden.

Verbodsbepalingen

Er zijn verschillende verbodsbepalingen van toepassing op dit soortenmanagementplan. In de Wet natuurbescherming zijn deze onderverdeeld in Verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten. De verbodsbepalingen zijn als volgt omschreven:

Bescherming van soorten

Er zijn 3 categorieën met betrekking tot de soortbescherming; Soorten beschermd volgens de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten. De beschermde status van de overige soorten verschilt per provincie. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen;
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;
- Artikel 3.1 lid 4 en lid 5: het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Uitgezonderd zijn de soorten die door de AMvB zijn aangewezen. Hieronder vallen onder andere de Canadese gans en de Houtduif.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Een ontheffing kan verkregen worden als er geen andere bevredigende oplossing is en er een geldig belang is, zoals:

- de volksgezondheid, openbare veiligheid,
- luchtverkeer,
- schade aan gewassen,
- bescherming van flora en fauna,
- onderzoek of onderwijs,
- herinvoering van soorten.

Daarnaast mogen de handelingen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Habitatrichtlijn

Soorten die staan in het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. De soorten staan in bijlage 1. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Ook hier is een geldig belang nodig en mag de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komen. De volgende belangen kunnen een grond zijn voor het verlenen van een ontheffing:

- bescherming van flora- en fauna,
- voorkoming “ernstige schade” aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendommen,
- in belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid,
- Andere dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van wezenlijk gunstige effecten voor het milieu.

Overige soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage van Wet natuurbescherming. Voor de lijst van de overige beschermde soorten zie bijlage 1. Onder dit beschermingsregime is het verboden om:

- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Voor deze soorten gelden dezelfde vrijstellingsgronden als bij de soorten van de Habitatrichtlijn en zijn er een groot aantal overige uitzonderingsgronden. Voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en het algemeen belang geldt er een vrijstelling.

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht. De bescherming van soorten gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. Daar moet zorgvuldig mee omgaan worden. Daarom is de zorgplicht in artikel 1.11 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving en voor Natura 2000-gebieden. Voorkomen, beperken en ongedaan maken zijn hierbij sleutelwoorden.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen ook wel Ecologische hoofdstructuur (EHS) genoemd, is onderdeel van een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn. Het gaat hierbij om zowel kleine en grote natuurgebieden en agrarische gebieden. Al deze gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland worden met elkaar verbonden via ecologische verbindingzones. De ecologische verbindingzones zorgen ervoor dat er verbindingen aanwezig zijn tussen de verschillende natuurgebieden zodat dieren zich makkelijker van het ene naar het andere leefgebied kunnen verplaatsen. Uiteindelijk moet het Natuurnetwerk Nederland samen met de natuurgebieden in andere Europese landen een aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van deze natuurgebieden en verbindingen dienen vermeden of gecompenseerd te worden.

Wanneer er ontwikkelingen plaatsvinden in NNN-gebieden is conform de Nota Ruimte en daarvoor Structuurschema Groene Ruimte het ‘nee, tenzij’ - regime van toepassing. In principe zijn ruimtelijke ontwikkelingen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van het gebied niet toegestaan. Het kan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en/of er sprake is

van groot openbaar belang. Voor ingrepen waarvoor geen reële alternatieven mogelijk zijn of die van groot openbaar belang zijn geldt de vereiste schade zoveel mogelijk wordt beperkt door mitigerende maatregelen. Tevens dient er gecompenseerd te worden. Om vast te stellen of de ontwikkelingen door kunnen gaan, dient er getoetst te worden volgens het 'nee, tenzij' - regime. De toetsing hiervoor staat beschreven in 'de Spelregels EHS', opgesteld in 2007 door de ministeries van LNV en VROM en Provincies.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora en fauna duurzaam beschermd worden. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit te waarborgen. De in Nederland aangewezen natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Wet Natuurbescherming, voorheen de Natuurbeschermingswet 1998. In Nederland zijn er ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke fauna en florasoorten. De instandhoudingsdoelstellingen zijn allen beschreven in beheerplannen. Deze beheerplannen worden opgesteld voor ieder Natura 2000-gebied en geven duidelijkheid of geplande maatregelen en activiteiten al dan niet kunnen plaatsvinden. Wanneer er maatregelen of activiteiten uitgevoerd dienen te worden welke schadelijk en/of negatieve effecten op de beschermde natuur kunnen hebben dient een vergunning bij de provincie of soms bij het ministerie van Economische Zaken aangevraagd te worden.

Bosopstanden

De bescherming van bosopstanden kent twee belangrijke aspecten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom (in het kader van de voormalige Boswet) indien kap plaatsvindt in een houtopstand van 10 are of meer, of een bomenrij van 20 bomen. Er geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Dit kan dus per provincie verschillen. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.